

Rapport

Datum: 18 april 2006

Rapportnummer: 2006/150

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) haar als kandidaat heeft voorgedragen voor een woning in Werkendam en haar er daarbij niet op heeft gewezen dat zij niet in aanmerking kon komen voor een zogenoemde WWB-uitkering.

Tevens klaagt zij erover dat het COA bij brief van 3 mei 2005 de aansprakelijkheid voor de schade als gevolg van verzoeksters verhuizing naar Werkendam, bestaande uit de betaalde huur en de verkregen leenbijstand, heeft afgewezen.

Beoordeling

I. Ten aanzien van de informatieverstrekking bij verzoeksters uitplaatsing naar een woning in Werkendam

Bevindingen

1. Bij brief van 11 februari 2005 diende verzoeksters gemachtigde een klacht in bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) omdat verzoekster vanuit het asielzoekerscentrum in Oisterwijk tegen haar zin was overgeplaatst naar reguliere huisvesting in de gemeente Werkendam zonder rekening te houden met haar persoonlijke omstandigheden. In de klachtbrief was opgenomen dat verzoekster er bij het COA op had aangedrongen haar en haar kind uit te plaatsen naar een reguliere woning in de gemeente Breda omdat haar echtgenoot daar woonde. Het was niet mogelijk om bij haar echtgenoot te gaan wonen omdat zijn woning daarvoor niet geschikt was. Volgens verzoekster had het COA haar laten weten dat uitplaatsing naar Breda niet mogelijk was nu verzoekster als ongehuwd was geregistreerd als alleenstaande ouder omdat haar traditioneel gesloten huwelijk niet werd erkend. Op 21 september 2004 werd verzoekster ingeschreven in de gemeente Werkendam en werd door haar een WWB-uitkering (gebaseerd op de Wet Werk en Bijstand) en een lening bij de gemeentelijke kredietbank (voor de inrichting van haar woning) aangevraagd. De WWB-uitkering heeft zij nooit ontvangen omdat, zo stelde verzoekster, zij in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) van de gemeente Oisterwijk wel stond ingeschreven als zijnde gehuwd. Doordat zij geen inkomsten had moest ze de woning weer verlaten en had ze inmiddels schulden gemaakt (de verkregen leenbijstand en een huurschuld) waarvoor zij het COA aansprakelijk achtte.

2. Bij brief van 3 mei 2005 liet het COA verzoeksters gemachtigde weten zich niet aansprakelijk te achten voor de schulden die verzoekster had gemaakt door de verhuizing naar de gemeente Werkendam. Daarbij gaf het COA onder meer aan dat verzoekster bij haar echtgenoot in Breda had kunnen gaan wonen maar zelf had besloten gebruik te maken van de bemiddeling bij het vinden van een woning door het COA. Bij de

bemiddeling was wel degelijk rekening gehouden met het feit dat haar echtgenoot in Breda woonde. Daarom was een woning gezocht binnen een straal van vijftig kilometer van zijn woonplaats. Volgens het COA was verzoekster niet in aanmerking gekomen voor een uitkering omdat haar echtgenoot een betaalde baan had, en daarnaast zij zelf gekozen had om een bedrag te lenen bij de Gemeentelijke Kredietbank voor de inrichting van haar woning.

3. In reactie op de klacht deelde het COA de Nationale ombudsman op 9 november 2005 mee de klacht ongegrond te achten en niet aansprakelijk te zijn voor de geleden schade, onder verwijzing naar de argumenten die in de brief van 3 mei 2005 aan verzoeksters gemachtigde waren opgenomen. Het COA benadrukte hierbij het volgende: Verzoekster was op eigen naam en onder eigen verantwoordelijkheid betalingsverplichtingen aangegaan. Dat verzoekster geen aanspraak had kunnen maken op een uitkering was gebaseerd op het feit dat haar echtgenoot betaald werk had. Verzoekster had er zelf voor gekozen gescheiden van haar echtgenoot te gaan wonen en gebruik te maken van de bemiddeling van het COA bij het vinden van huisvesting. Bij die bemiddeling had het COA wel degelijk rekening gehouden met het feit dat haar echtgenoot in Breda woonde door haar huisvesting aan te bieden op 29 kilometer afstand van Breda. Op het COA had niet de verplichting gerust verzoekster te waarschuwen voor het mogelijk niet in aanmerking komen voor een uitkering, en het had verzoekster vrijgestaan de aangeboden woning te weigeren.

Beoordeling

4. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.

5. Indien een asielzoeker in het bezit wordt gesteld van een verblijfsvergunning komt een einde aan de opvang door het COA. Het COA heeft een uitplaatsingsbeleid vastgesteld (zie Achtergrond) waarin is vastgelegd op welke wijze uitplaatsingen van asielzoekerscentra naar reguliere huisvesting in een gemeente plaatsvinden. De vergunninghouder kan zelf op zoek gaan naar een woning en indien nodig kan het COA passende huisvesting aanbieden. Voor het aanbod van reguliere huisvesting is het COA afhankelijk van gemeenten. Bij de bemiddeling naar een reguliere woning wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met een aantal plaatsingscriteria (zie Achtergrond). Eén van die criteria is een reeds in een gemeente gehuisveste bloed- of aanverwante in de eerste graad, zoals in het geval van verzoekster een echtgenoot woonachtig in Breda. Indien deze omstandigheid zich voordoet wordt woonruimte aangeboden binnen een straal van vijftig kilometer van die bloed- of aanverwante. In het geval van verzoekster is hier bij de uitplaatsing door het COA rekening mee gehouden door haar te bemiddelen naar een woning in de gemeente Werkendam, 29 kilometer van Breda.

6. Na het verkrijgen van een verblijfsvergunning vindt er een gesprek plaats in het asielzoekerscentrum tussen een medewerker van het COA en de vergunninghouder waarbij onder meer persoonsgegevens worden gecontroleerd en een toelichting wordt gegeven op de aankondiging dat na het verkrijgen van een vergunning het recht op opvang door het COA eindigt (zie Achtergrond). Het COA geeft daarbij in de daarvoor geschreven procedures aan dat het voor gemeenten handig is van te voren gegevens over de vergunninghouder te hebben zodat men zich goed kan voorbereiden op zijn of haar komst. Het COA maakt tot slot een afspraak tussen de vergunninghouder en de betreffende gemeente voor onder meer het tekenen van de huurovereenkomst en het aanvragen van een uitkering.

7. In deze zaak bleek direct na uitplaatsing dat door de gemeente Werkendam geen uitkering zou worden verstrekt aan verzoekster omdat haar echtgenoot een betaalde baan had. Nu het bij het COA wel bekend was dat verzoekster een in Nederland woonachtige echtgenoot had, had het voor de hand gelegen verzoekster erop te wijzen dat dit mogelijk, afhankelijk van zijn financiële situatie, consequenties kon hebben voor de door haar aan te vragen financiële bijstand bij de gemeente. Het is weliswaar niet het COA dat beslist of een uitkering wordt toegekend maar het COA had wel die informatie kunnen verstrekken die voor verzoekster van groot belang was bij het maken van de keuze al dan niet in te gaan op het woningaanbod dan wel bij haar echtgenoot in te trekken. Door verzoekster zo goed mogelijk te informeren had teleurstelling kunnen worden voorkomen. Het COA handelde in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking door verzoekster niet te wijzen op mogelijke financiële consequenties bij aanvaarding van het woningaanbod.

In zoverre is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de reactie op het verzoek om schadevergoeding

Bevindingen

1. Verzoeksters gemachtigde liet in de klachtbrief van 11 februari 2005 weten dat verzoekster door de uitplaatsing naar de woning in de gemeente Werkendam schade had geleden bestaande uit de schulden die zij had moeten maken als gevolg van die verhuizing. Nadat was gebleken dat de gemeente Werkendam haar geen uitkering zou verstrekken leende verzoekster geld voor de inrichting van het huis en voor het betalen van de huur. Het COA werd verzocht in deze aansprakelijkheid te erkennen waarna in overleg met het COA de hoogte van de schade bepaald zou worden. Uit de klachtbrief aan het COA en de daarbij meegestuurde stukken bleek niet meteen duidelijk wat de exacte hoogte was van de gestelde geleden schade. In een bij de klachtbrief meegestuurde brief van Vluchtelingenwerk Altena was wel opgenomen dat de gemeente Werkendam een deel van de schuld niet van verzoekster zou terugvorderen. In reactie op

de klachtbrief liet het COA weten zich niet aansprakelijk te achten voor de door verzoekster gemaakte schulden nu zij deze voor eigen verantwoordelijkheid was aangegaan en er ook voor had kunnen kiezen de woning niet te betrekken en geen lening af te sluiten.

Beoordeling

2. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst daarvan niet onredelijk is.

3. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste met zich mee dat een bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en de overwegingen waarop de betwisting van de aansprakelijkheid berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot deze beslissing had kunnen komen. In dat geval is de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van de aansprakelijkheid tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding in strijd met het redelijkheidsvereiste.

4. Het COA liet de Nationale ombudsman in reactie op de klacht weten niet aansprakelijk te zijn voor de door verzoekster geleden schade nu zij de woning had kunnen weigeren en het COA niet de verplichting had verzoekster te waarschuwen dat zij geen uitkering zou krijgen van de gemeente Werkendam.

5. Dat de Nationale ombudsman in de beoordeling van het eerste klachtonderdeel tot de conclusie is gekomen dat het COA heeft gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking door verzoekster niet te wijzen op eventuele problemen met het verkrijgen van een uitkering, neemt niet weg dat verzoekster de schade op zijn minst had kunnen beperken door zo spoedig mogelijk nadat de gemeente haar had meegedeeld dat zij niet in aanmerking kwam voor een uitkering, alsnog te besluiten de woning niet te accepteren. Ook had zij kunnen beslissen geen lening af te sluiten voor de inrichting van de woning. In die omstandigheden, en gegeven de hiervoor weergegeven terughoudende opstelling van de Nationale ombudsman, kan niet worden geoordeeld dat verzoeksters aanspraak op schadeloosstelling zo evident is, dat het COA niet in redelijkheid tot afwijzing van dat verzoek om schadeloosstelling had kunnen komen.

De gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers te Rijswijk, is:

- gegrond ten aanzien van de informatieverstrekking bij haar uithuisplaatsing, wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking en
- niet gegrond ten aanzien van het afwijzen van het verzoek om schadeloosstelling.

Onderzoek

Op 13 mei 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw S., ingediend door mevrouw mr. I.M. van Kuilenburg te Den Bosch, met een klacht over een gedraging van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) te Rijswijk.

Naar deze gedraging werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het COA verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoekster in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Noch verzoekers gemachtigde noch het COA gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Klachtbrief met bijlagen (waaronder een brief van Vluchtelingenwerk Altena van 14 december 2004) van verzoekster aan het COA van 11 februari 2005
2. De reactie van het COA op de klacht van verzoekster van 3 mei 2005
3. Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 11 mei 2005
4. Standpunt van het COA
5. Reactie verzoekster van 8 december 2005

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

Procedures Afdeling Plaatsing en Spreiding van het COA, versie februari 2000, Hoofdstuk V. Uitstroom;

V.2. Uitplaatsingsbeleid:

"Bij uitplaatsingen wordt uitgegaan van het zogenaamde 'First in, First out' principe (FiFo-principe). Dat principe wordt in de Bijlage 'Toelichting op FiFo' verder toegelicht. De datum waarop betrokkene zich heeft aangemeld in een AC geldt hiervoor als uitgangspunt. (Indien een persoon een tijd MOB is geweest en zich voor de tweede maal aangemeld heeft bij een AC, wordt de datum van tweede aanmelding gehanteerd). Naast het FiFo wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de volgende plaatsingscriteria (met dien verstande dat ASP afhankelijk is van het woningaanbod vanuit de gemeenten):

1. Medische of psycho-sociale indicatie;
2. Reeds in de gemeente gehuisveste bloed- of aanverwante in de eerste graad (echtgenoot, echtgenote, vader, moeder of kind);
3. Het hebben van werk of zicht hebben op een vaste aanstelling, aan te tonen door arbeidscontract of werkgeversverklaring, in een bepaalde gemeente;
4. Het toegelaten zijn tot een specifieke opleiding in een bepaalde gemeente;
5. Reeds in de gemeente gehuisveste familie in de 2e graad (broer, zus, opa, oma, kleinkind).

Het OC/AZC/Regiokantoor is altijd verplicht de door de statushouders opgegeven informatie op juistheid te controleren en eventueel bewijsmateriaal daarvoor in het persoonsdossier op te nemen.

Criterium 3, het hebben van werk in een bepaalde gemeente kan alleen maar worden opgegeven als statushouder voor tenminste 50% in het eigen onderhoud kan voorzien bij uitplaatsing naar een gemeente.

Criterium 4, het toegelaten zijn tot een opleiding in een bepaalde gemeente, kan alleen worden opgegeven als het gaat om een opleiding die alleen in die bepaalde gemeente gevolgd kan worden.

Over het algemeen werken bovenstaande criteria vertragend voor uitplaatsing. Als het niet strikt noodzakelijk is dat iemand in een bepaalde gemeente moet worden gehuisvest is het

beter om geen criterium in te vullen."

V.3.1.2.3. Het gesprek:

"In het gesprek met de statushouder(s) moeten de volgende zaken aan de orde komen:

1. Toelichting op vooraankondigingsbrief;
2. Controle persoonsgegevens;
3. Inschrijving Gemeentelijke Basis Administratie (GBA);
4. Sofi-nummer;
5. Bankrekeningnummer;
6. Bemiddelingsgegevens (Bijlage 6);
7. Plaatsingsadvies (Bijlage 6.1);
8. Samenstelling Plaatsingseenheid;

Inschrijving GBA, Sofi-nummer en bankrekeningnummer hoeven niet gerealiseerd te zijn voordat groen licht voor uitstroom kan worden gegeven. Die zaken moeten wel geregeld zijn voor daadwerkelijke uitplaatsing, aangezien die gegevens noodzakelijk zijn voor het verstrekken van een bijstandsuitkering.

1. Toelichting op de vooraankondigingsbrief

Er dient duidelijk gemaakt te worden aan statushouder dat met het verkrijgen van de status het recht op opvang beëindigd wordt. Dit betekent dat de centrale opvang moet worden verlaten zodra:

1. passende woonruimte door het COA wordt aangeboden of;
2. er door de statushouder(s) zelf woonruimte is gevonden.

Licht daarom toe dat de statushouder zich bij de afdeling Huisvesting van een gemeente kan inschrijven als woningzoekende en/of kan reageren op de in een woningkrant vermelde huurwoningen.

2. Controle persoonsgegevens

Ga na in het BIS of alle persoonsgegevens kloppen en volledig zijn ingevuld (Let vooral op **Moedertaal** en de **Rol in sociale eenheid**, waarbij er één persoon hoofd moet zijn!!!!)

Bepaalde gegevens zijn essentieel voor het aanmaken van een reservering in het LAS. Zonder moedertaal en een hoofd sociale eenheid kan er nooit een beschikking voor huisvesting worden aangemaakt. Verder is het voor gemeenten handig om van te voren gegevens over statushouder te hebben, zodat men zich goed kan voorbereiden op de komst van statushouder.

3. Inschrijving GBA

Alle statushouders dienen ingeschreven te staan in het bevolkingsregister. Voor zover dat nog niet gebeurd is, dient dat op zéér korte termijn te gebeuren. Zonder inschrijving in GBA kan geen SoFi-nummer worden aangevraagd.

4. Sofi-nummer

De statushouder moet een SoFi-nummer aanvragen. In veel gevallen, zal dat nog niet zijn gebeurd. Leg uit dat een SoFi-nummer noodzakelijk is bij het aanvragen van een uitkering na uitplaatsing. Vraag tevens aan statushouder om, zodra hij/zij een SoFi-nummer heeft, dat door te geven en vul het veld 'Sociaal dossier' in het BIS. (Gebruikershandleiding BIS) in.

Zonder SoFi-nummer kan aan statushouder in de gemeente geen uitkering worden toegekend.

5. Bankrekeningnummer

De statushouder dient een bankrekening te hebben. (Door het elektronisch betalen zal dat in vrijwel alle gevallen reeds zo zijn). Voer de bankgegevens in het BIS in het scherm "Sociaal dossier".

Voor het uitkeren van een bijstandsuitkering heeft de gemeente een bankrekening nodig.

N.B.: Inschrijving GBA en het hebben van bankrekening- en SoFinummer is niet noodzakelijk voor het geven van groen licht. Echter het is voor uiteindelijke huisvesting wel noodzakelijk.

6. Bemiddelingsgegevens (Bijlage 6)

Het Bijlage 6-formulier (Bijlage 6) met de bemiddelingsgegevens moet worden ingevuld en worden ondertekend door statushouder en wordt opgeslagen in het **persoonsdossier**. Vervolgens moeten de gegevens worden ingevoerd in het BIS. Dat gebeurt door het centrum op het scherm 'Wijzigen Plaatsingseenheid': algemene gegevens (onder het kopje Uitstroom). Maak de statushouder duidelijk dat hij/zij zelf verantwoordelijk is voor het doorgeven van eventuele wijzigingen in deze gegevens. In dat geval moet **opnieuw** een Bijlage 6 formulier worden ingevuld en ondertekend en de gegevens in het BIS worden

gewijzigd. (Hoe een eventuele gezinshereniging administratief verwerkt moet worden staat beschreven in de hoofdstuk VI gezinshereniging.)

Mocht de statushouder weigeren om de Bijlage 6 te tekenen dan kan hij/zij zich niet beroepen op de voor hem van toepassing zijnde indicatie(s) woonregio.

Bij de indicatie woonregio is er de mogelijkheid om twee regio's door middel van hun postcode in te vullen. Deze regio's kunnen, indien nodig, beide worden ingevuld. Dit is niet noodzakelijk. Aangeraden wordt om een postcode van een aangrenzende regio door te geven, zodat bij het automatisch matchen de plaatsingseenheid ook in de aangrenzende regio uitgefilterd wordt. ASP zal altijd proberen om iemand binnen een straal van 50 km van de geïndiceerde plaats te huisvesten. Bij de matching wordt er uitgefilterd op het eerste cijfer van de opgegeven postcode.

N.B. Het opgeven van **een voorkeur voor een bepaalde regio is niet mogelijk.**

Bij de bemiddeling houdt ASP slechts rekening met de criteria uit bijlage 6.”